

פניני הפרשה

נשא

עלון מס'

1190

שנה כ"ד התשפ"ג

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

לתורה משפט הבכורה

בסיום פרשת במדבר ובתחילת פרשת נשא, עוסקת התורה בספירת שלוש משפחות בני שבט לוי: "גרשון", "קהת" ו"מררי", ובתפקידים המוטלים עליהם בנשיאת המשכן. והנה, למרות שגרשון היה הבכור מבין האחים (כמו שנאמר "ויהיו אלה בני לוי בשמותם גרשון וקהת ומררי", לעיל ג, יז), התורה מקדימה למנות את בני קהת ראשונים. המדרש (במדבר רבה א, ו) מסביר כי בני קהת הוקדמו בשל תפקידם החשוב – נשיאת כלי הקודש ובראשם ארון הקודש לעומת בני גרשון ובני מררי שנשאו רק את הקרשים והיריעות, ובודאי לקיחת ארון הקודש הנושא את נושאי, מזכה את נושאי להיות במנין ראשון. אך על זה עצמו יש לשאול: מפני מה העבודה החשובה לא ניתנה מלכתחילה לבני גרשון שלהם משפט הבכורה (כפי שהתורה מזכה לבכור פי שנים בנכסי אביו וכן עבודת הכהונה היתה לבכורים עד שנכנסו הלויים במקומם)? מבאר בספר "כלי יקר" כי ביקשה התורה ללמדנו שקנין התורה בשונה משאר קניינים אין בו ענייני ירושה ובכורה, אלא תורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול (קידושין ס"ו ע"א). לכן ארון הקודש שבו התורה לא ניתן לבכור דוקא, אלא למי שראוי יותר לשאתו כפי ערכו. ובכל זאת, מאחר שסוף סוף גרשון הוא הבכור, יש חשיבות לשמור על סדר המעמדות המשפחתי, כדי שלא ירהבו נער בזקן, ומסיבה זו – כותב רבי יצחק אברבנאל זצ"ל – נתנו לבני גרשון את הכבוד בכך שהפרשה פותחת בהם (למרות שפתיחת הפרשה באמצע הענין).

*

אדם אחד שלא הלך בדרכי אבותיו, עמד והתרברב באומרו "נכד אני לצדיק פלוני ונין לצדיק אלמוני...". אמר לו צדיק אחד: "יחוס הוא כמו הספרה אפס. על כל סב צדיק מתווסף לך עוד אפס. אפס לבדו, אינו שווה מאומה. גם אם תעמיד אפסים הרבה זה לצד זה עד סוף כל הדורות, לא תוסיף ולא תגרע, אלא אם כן בסוף השורה יהיה מספר. אם אתה עצמך תהיה שווה משהו ולא אפס במעשים, אתה כמו מספר 1 לפני האפסים, ואז כל המספר יהפוך למליונים רבים..."

מקל מלמדי השכלתי	עצה טובה
<p>מה לומדים מ – ערבה</p> <p>יש בה תופעה יהודית. בכל שנה הנצץ שפמנו צומח הצמח מת, והצמיחה ממשיכה מענף צדדי.</p> <p>כך בחיים עצמם. גם אם הצמיחה נעצרה והאדם הושב שהוא נמצא במקום הגרוע ביותר, הוא יכול ליצאת ממנו לדרך חדשה ולהצמיח עוד ועוד ענפים.</p> <p>(ר' מרדכי פסלו הי"ו).</p>	<p>הורים המחתנים את בנם, חשוב מאוד שידאגו מבעוד מועד לשני עדים כשרים ויתאמו אתם שיגיעו בזמן לחופה. פעמים רבות סומכים על כך שימצאו עדים באולם, ואז החופה מתעכבת מאחר שלא מוצאים עדים מתאימים שאינם קרובים. מומלץ לכבד שני רבנים מצוות הישיבה שיבואו עם ההסעה של הבחורים המגיעים לחופה. כמו כן, כדאי לתכנן מראש את רשימת הכיבודים (כולל התארים המתאימים לכל אחד) ולא לאלתר ברגע האחרון. (קונטרס "כל-חתן").</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"אמרו רז"ל: בשעה שהצדיק נפטר מן העולם, אומרים מלאכי השרת לפני הקב"ה מה טיבו של צדיק זה? אומר להם: צאו וראו מה הבריות אומרות עליו, כשר היה פלוני זה, ירא שמים היה פלוני זה, מיד מטתו פורחת באויר וכו'. הרי שניכר ערכו של הצדיק מההלוייה והדרשות הנאמרים עליו שמדברים עליו כמה מענייני מעלותיו".

(מגיד חדשות" ח"י דרוש כ"ה)

ואמרה האשה אמן אמן (ה' כ"ב)

נתן הכתוב טעם פסק ביו אמן לאמן, לרמזו שכשמזכיר בתפלה שני אמונים יחד, אז צריך להפסיק מעט בין אמן לאמן, וכמ"ש בס' עוד יוסף חי פר' ויגש סי"ג ובכה"ח סי' ס"א אות מ"ג ע"ש. (הרה"ג ר' רחביה חדוק שליט"א).

כה תברכו את בני ישראל (ו' כ"ג)

איתא במדרש (בראשית רבה פרשה מ"ג אות ח'): מהיכן זכו בני ישראל לברכת כהנים? מ"כה יהיה זרעך". ע"כ. ונראה לבאר מדרש זה, על פי מה שכתבנו במקום אחר שכרכה זו מסרה הקב"ה לאברהם ואברהם ליצחק וכו' עד שיעקב מסרה לכל השבטים והקב"ה צוה לכהנים לברך בה את ישראל. וזה מה שאמרו מהיכן זכו – מ"כה יהיה זרעך", היינו ממה שהבטיח הקב"ה לאברהם וברכו ומסר לו הברכות, ואמר לו **כה** – רצונו לומר ברכת כהנים הפותחת ב"כה" – יהיה זרעך, היינו שגם זרעך יבורך בה. והנה תמצא שתיבת **כה** עולה בגימטריא כמנין שם הוי"ה ב"ה (עה"כ), ורמזו לו הקב"ה לאברהם ששמו הקדוש הוא יברכם, וכמו שכתוב "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם". ומצינו שבלעם ביקש לעקור את הברכות שבירך הקב"ה לאבות כמו שכתב רש"י ז"ל (להלן כ"ג כ'), וביארנו בעניותנו שם (פסוק ט"ו) בס"ד, שלזה כיוון הפסוק באומרו "ואנכי אקרה **כה**" שרמזו לביטול ברכת כהנים. ומבואר בזוה"ק (נשא דף קמ"ז ע"ב) דבלעם כיון שברכם בעין רעה לא שרתה עליהם הברכה, וכמו שבברכת כהנים אין רשאי לברך רק מי שהוא טוב עין כמבואר בזוהר (שם) והביאו המג"א להלכה באורה חיים סי' קכ"ח. ע"ש. וזה מה שרצה בלעם לבטל ע"י שברכם בעין רעה וממילא ישפיע עליהם רעה ויבטל את השפעת ברכת כהנים. ועיין עוד בזוה"ק (בלק דף רי"א ע"א) וז"ל: תא חזי, כיון דחמא בלעם דבכל חרשוי ובכל החוה דורון לא יכיל לאעקרא ההוא "כה" כמה דאת אמר ואנכי אקרה **כה**, אעקר להאי "כה" וכו'. ע"ש. ולדברינו אתי שפיר, דרומז על ברכת כהנים שרצה לבטל, שזכו בה מאברהם אבינו ע"ה. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן**אם "יוספים" אנהנו**

אמירתו של רב יוסף שציוה להכין עגל משולש לכבוד חג השבועות, באומרו: "אי לא האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא?" (פסחים ס"ח ע"ב). כלומר, אלמלא יום מתן תורה, אני, יוסף, הייתי כמו עוד בני אדם רבים המצויים בשווקים וברחובות.

פירוש נחמד לדברי רב יוסף כותב הרב עומר הלוי שליט"א: כולנו מחליפים כל הזמן מסכות ודמויות. יש את הדמות של הבית, ושל השוק, ושל בית המדרש, ושל העבודה. אלמלא אותו יום של מתן תורה – אומר רב יוסף – כמה יוסף איכא בשוקא. היו הרבה "יוספים", הייתי מבולבל בין הדמויות שלי עצמי, רץ בין פיתויים, ובכל פעם מעמיד פנים אחרות, כמו זיקית שמתאימה את עצמה בכל פעם לסביבה. מול תרבות השוק המצריכה שינויי התנהגות קיצוניים, התורה מקנה יציבות עקביות ומיקוד, וקושרת בין כל משורי החיים.

על אנשי השוק והרחוב שבכל פעם מחליפים דמויות בהתאם לחשקיהם, הליץ הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל (הובא בספר "מאמר רחמים" על שבועות עמ' שפ"א) את הפסוק "פְּלִינוּ שְׁנִינוּ כְּמוֹ הַגָּה" (תהלים צ, ט) – יש אנשים המכלים ימיהם כמו הגה ביד הנהג – פעם הולכים לפה ופעם הולכים לשם ואינם עקביים בדרכם.

יום אחד, החליטו בעלי החיים להילחם זה בזה – פתח רבי ברכיה בן נטרונאי הנקדן את משלו – חלוקת המחנות היתה בין בעלי החיים ההולכים על הארץ כנגד בעלי הכנף לסוגיהם. עמד לו העטלף מן הצד וחכך בדעתו: אני הרי בעל כנפיים ולכן עלי להילחם לצד העופות, אך מצד שני רגלי הן רגלי חיות, ושייך אני למחנה החיות.

חשב וחשב ולבסוף החליט שעדיף לעמוד מן הצד ולראות לצד מי נוטה הניצחון, ולהצטרף לצד המנצח.

ביום הראשון לקרב, גברה יד הבהמות והחיות, והעטלף הצטרף אליהם בקריאות הידד סוערות, אך ביום השני פתחו בעלי הכנף במתקפה אווירית, ניצלו את יתרון הגובה וגברו. ראה כך העטלף המתחלף, חצה קוים והצטרף לשורותיהם.

לפתע הסב מישהו את תשומת לב שני המחנות לעטלף שעבר צד.

כעת איחדו שני הצדדים כוחות נגדו וגירשוהו בבושת פנים מן המקום...

*

אחד המשפטים המפורסמים ביחס לשבועות הוא

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

מה הביא את האינתיפאדה

הגאון רבי שבתי אטון ראש ישיבת "ראשית חכמה",
הגאון רבי יהודה עדס ראש ישיבת "קול יעקב" ועוד.

כשבאו אל השר, ניסה לשאת חן בעיניהם, ודיבר
כיהודי מאמין הרואה בעליל, שכל קיום המדינה כעת
הוא בנסים גלויים ממש.

נאחז רבי יהודה בסיפא זו, כמאמרם ז"ל (פסחים נ"ג
ע"ב): "בגמר דבריו אדם נתפס", וישאלהו: "האם
רצונך שהנסים האלה יתמידו, או שייפסקו, חס
וחלילה!?"

"בודאי רצוני שימשיכו" השיב השר. ורבי יהודה גער
והטיח בפניו: "הרי בפעולה זו של ה'מפגשים', אשר
אתה הוא היוזם שלה, הנך גורם במישרין לסילוק
השכינה מישראל ולהפסקת הנסים ח"ו".

ניסה השר ברוב חוצפתו להתווכח עמו: "זוהי
הבנתך, חכם יהודה, אולם אני מבין אחרת. וכלום
בינכם ובין עצמכם, הרבנים, לא ננטש לפעמים ויכוח
ומחלוקת!?"

השיבו הרב: "בעיקרים וביסודות אין שום מחלוקת
אצלנו. אם אנו חלוקים לפעמים בדעותינו, הרי זה רק
בנוגע לענפים, אך בשום פנים לא בשרשים ובגזע,
ואילו אתה עושה דבר כזה שעלול ח"ו לעקור את עם
ישראל משורשו ויסודו. תורתנו הקדושה מכריזה
ואומרת: "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי"
(ויקרא כ, כו), ומבאר רש"י הקדוש: "אם אתם
מובדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו הרי אתם של
נבוכדנאצר וחבריו". ישקע איפוא הדבר ולא יתקיים
עוד".

כמו כן, הזכיר לו את יחסו כנצר למשפחת הרבנים
נבון בירושלים מלפני דורות רבים והזהירו לבל ימיט
חרפה על אבותיו הגדולים נוחם עדן.

כשיצא מעל פניו השר, אחרי שמיאן לבטל את
ה"מפגשים", אמר הגר"ל למלווהו בדאגה: "מי יודע
מה יתרחש כאן בעוד שבוע...?", והסתייע בהוכחות
ממדרשי חז"ל שהתריעו והזהירו כי בכל פעם
שיהודים מנסים להתבולל ולהיטמע בין הגויים,
הקב"ה מגרה בהם את צורריהם מבין האומות,
ופורעניות מתרגשות ובאות עליהם.

ואכן, כעבור שבוע החלה ה"אינתיפאדה" שהפילה
חללים רבים מאחינו בני ישראל, רח"ל.

בשנת תשמ"ה נודעו שלומי אמוני ישראל, כאשר
נודע להם מהשערוריה הנוראה של ה"מפגשים" בין
בני נוער יהודים וערבים, שעמדו להיערך בתוככי
ירושלים. ה"מפגשים" טמנו בחובם סכנה מוחשית של
התבוללות וטמיעה - השם ישמרנו.

עיקר הבעיה היתה שה"מפגשים" נשאו עליהם
גושפנקא רשמית, בהיותם פרי יזמתם של ראשי משרד
החינוך והתרבות הממשלתי. ראש הישיבה הגאון רבי
יהודה צדקה זצ"ל נסער ונרעש מגזירה זו עד עמקי
נפשו. תלמידים שנכנסו לחדרו בימים ההם, מצאו
אותו שלא כדרכו סר וזעף, רוחו נכאה: מה עושים!
מה עושים!?

הוא לא נח ולא שקט, וזרז את תלמידיו לצאת פעמים
אחדות בשבוע ולפשוט על בתי ההורים שילדיהם
מתחנכים בבתי ספר חילוניים, כדי לדבר על לבם
ולהבהיר להם, כי ה"מפגשים" ימיטו חלילה שואה על
זרעם ועל האומה היהודית כולה. זוהי פגיעה בציפור
הנפש של כל איש יהודי.

ערב שבת אחד באותה תקופה כמה שעות לפני כניסת
השבת, הודיעו לגר"ל על "מפגש" העומד
להתקיים בליל שבת בבית ספר בשכונת "בית וגן".
העסקנים, ששמעו על כך באקראי לגמרי, פכרו ידיהם
ביאוש - כאילו אין עכשיו מה לעשות - כי הלא בעוד
שעה קלה יתקדש היום. אולם רבי יהודה החליט לארגן
במהירות הבזק הפגנה גדולה. פקד להכריז מיד
ברמקולים על קיום הפגנה בליל שבת, התקשר בעצמו
לעשרות ארגונים ומוסדות חינוך בבית-וגן בקריאת
אזעקה: "צאו והפגינו!". וכאשר הממונים על מוסד
מסויים פקפקו בדבר, פנה בבהילות אל כל חברי
ההנהלה של המוסד, בכה והתחנן אליהם, הרעיד את
הלבבות, עד שעלה בידו להבטיח, שההפגנה תיערך
בהיקף ובצורה המתאימה לחומרת התופעה המבישה
של ה"מפגש" בין בני נוער יהודים וערבים.

במהלך פעולותיו נגד קיום מפגשי התועבה, ארגן
משלחת של חכמים ספרדים עטורי שיבה, גדולי תורה
ויראה, שהתייצבה בלשכת שר החינוך דאז יצחק נבון
וניסתה לשדל אותו, שיחזור בו מעצת חטאים זו
שזכויותיה שמורות לבלעם הקוסם הרשע שהמציא את
המזימה השטנית "להפגיש" את צעירי ישראל עם
בנות מואב, "פגישה" שגררה בעקבותיה אסון נורא.

בראש המשלחת עמד רבי יהודה בכבודו ובעצמו.
השתתפו בה גם הגאון המקובל רבי מנצור בן-שמעון,

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: אדם שנכנס ומצא ציבור שמתפללים שמונה עשרה, ויודע שאם יצטרף אליהם לא יספיק לסיים לפני קדושה, האם עדיף שימתין ויתפלל עם הש"ץ בחזרה וירויח קדושה, למרות שיפסיד אמנים של החזרה? תשובה: עדיף שיחכה ויתפלל עם הש"ץ בחזרה, כי קדושה עדיפה מאמנים.

שאלה: כשאנחנו באמצע חזרה או קדיש ושומעים קדושה ממנין אחר, האם צריך לענות? תשובה: אין צריך לענות. על זה אמרו "אינהו בדידהו ואנן בדידן".

שאלה: האם ביום תענית דיבור מותר להוסיף בתפלת העמידה בקשות כמו ביום רגיל? תשובה: יכול לבקש.

שאלה: האם מותר ללמוד בשעה שהחזן אומר קדיש? ומה הדין אם בשעה שאומר קדיש הוא נמצא בבית הכנסת רק כדי ללמוד תורה? תשובה: אם אינו מתפלל באותו מנין עם החזן, יוכל ללמוד בהרהור ויענה כל האמנים.

שאלה: בית-כנסת שנוהגים לומר מזמורי תהלים לפני שחרית, ואחר כך אומרים קדיש "יהא שלמא", ואחריו אומרים "רבי חנניה" וקדיש "על ישראל", ומתחילים מיד "ברוך שאמר", האם טוב הם עושים, או שיש בזה משום מרבה בקדישים? תשובה: טוב עושים, כיון שהקדישים שונים אין כאן משום מרבה בקדישים.

שאלה: בבית הכנסת בו אני מתפלל, התקין רב בית הכנסת, שאת הקדיש "יהא שלמא" שלפני "קוה אל ה'" בשחרית, יאמר החזן בלבד. האם החזן צריך לבקש רשות מהוריו הנמצאים בחיים? תשובה: יש לבקש רשות.

שאלה: חזן שהתבלבל ובמקום קדיש תתקבל, אמר קדיש "יהא שלמא", מה יעשה? תשובה: יחזור על הקדיש מתתקבל ואילך. ואם המשיך הלאה עד סוף הקדיש, יחזור את כל הקדיש.

שאלה: בענין קדיש "על ישראל" שלפני הודו, האם אפשר לכתחילה לאומרו לפני "ברוך שאמר", כדי לזכות עוד אנשים שישמעו קדיש? תשובה: אפשר, אבל עדיף לאמרו במקומו אם יש מנין.

שאלה: מי ששכח לאסוף את ציציותיו ב"מהר והבא עלינו", האם יכול לאוספם תוך כדי קריאת שמע, או שצריך להפסיק ואז לאוספם? תשובה: בפרשה ראשונה צריך להפסיק מעט, ואז לאוספם.

שאלה: מי שאינו יודע להאריך כראוי בדל"ת של המלה "אחד" בשמע ישראל, האם יכול לעשות דל"ת דגושה? תשובה: יכול, וכמו שעושים רוב העולם.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל